

ಬೆಳೆದಂತೆ, ಬದಲಾದಂತೆ ನಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಷೆಯೂ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೂ ಲೋಕದರ್ಶನ, ಜೀವನದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಲಾದರ್ಶನಗಳು ಇರಬೇಕು. ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಇಂಟೆಗ್ರಿಟಿಗಳು ಇಲ್ಲದ ಬರವಣಿಗೆ ಸೊರಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ಕಸದಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಬೇರೆಲ್ಲೋ ಹೇಳಿರುವ ಹಾಗೆ ನಿಜವಾದ ಕವಿತೆಯು ಚಿರಂಜೀವಿ. ನಿಜವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಯಾವುದೇ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಲು ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಬೇಕು. ನನಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಪೂರ್ವಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ದಿಗಂತಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾದಂತೆ ಅದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಕೃತಿಗಳಿಂದ, ಲೇಖಕರಿಂದ ಕಲಿಯುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ. ನನಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದುದು ಅಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂಥದ್ದು ನನಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಬರವಣಿಗೆ ಜೀವನ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆ ಲೇಖಕ, ವಿಮರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಓದುಗ ಮೂವರಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಹಂಬಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಓದುಗರೇ. ಓದುಗರಿಗೆ 'ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ' (?) ಮಾಡುವ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕವಾದ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುವವರ ಜೊತೆ-ಓದುಗನಾಗಿ ಅವರ ಸಂಗಡ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಇಷ್ಟ. ವಿಭಿನ್ನ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಓದುಗರು ಸಾಹಿತ್ಯದ 'ಬಹುತ್ವ' ಮತ್ತು 'ರುಚಿ'ಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ನಾಸ್ತಿಕನಾದವನು ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ, ಶೋಷಕನೂ ಶೋಷಿತರ ಪರವಾಗಿ ಸ್ವಂದಿಸಬಲ್ಲ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಓದುಗರಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಉಳಿದವರಿಗೆ ಹಿತವಚನ ಅಥವಾ ಪಿಸುಮಾತು ಹೇಳಲು ನಾನು ಯಾರು? ನನ್ನ ಮಗನು ನನಗೆ ಕಲಿಸಿದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾವು 'ಲೋಕವೆಂಬ, ಜೀವನವೆಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಓದಬೇಕು. 'ಜೀವನ ಎನ್ನುವುದು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಹಾಗೂ ಕಲಾಶಾಲೆಗಳ ಗುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪುಸ್ತಕಗಳ ಓದು ಮಾತ್ರ ಓದಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕವಿಯೋ ಕತೆಗಾರನೋ ಆಗಬಯಸುವವನು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಬೇಕು. ಅವನು ತನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಿದಿಯಬೇಕು, ಹೊಸದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸವು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ವಾದವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಒಳಮನಸ್ಸಿನ ಓವರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅಂಥ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ಷಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯುವ ತಾಳ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕು. ಆಗ ಅವನೇ ಲೇಖಕ, ಅವನೇ ವಿಮರ್ಶಕ. ಅವನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಡು ಅವನಿಗೆ ಒಲಿಯುತ್ತದೆ.

ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್

ವಿಮರ್ಶಕ, ಅನುವಾದಕ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನಿವೃತ್ತರು. 'ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ', 'ನಿಲುವು', 'ಹಾಡೆ ಹಾದಿಯ ತೋರಿತು', 'ತರು ತಳೆದ ಪುಷ್ಪ', 'ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು', 'ಬಾಲ ಮೇಧಾವಿ', 'ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜೀವನ', 'ಕಪ್ಪು ಕವಿತೆ', 'ಇರುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು', 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಗತಿ' ಅವರ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳು.